

Ma' leħnek nishar **ġabra ta' poeżiji ta' Emanuel Attard**

Francis Galea

Hu interessanti hafna kif f' dawn l-ahħar ghoxrin sena l-ktieb Malti mhux biss sar aktar popolari, iżda fuq kollox qiegħed ikun imfittex hafna mill-qarrejja tagħna. Hu aktar ta' sodisfazzjon minn hekk li tara aktar awturi u djar ta' pubblikazzjoni li jagħzlu li jidhlu għar-riskju biex jinvestu fil-ktieb Malti. Imbagħad, ngħid għalija nhoss li hi xi haġa li tqawwi l-qalb meta tara li fost dawn il-kotba hemm numru qawwi mhux hażin ta' kotba tal-poeżija.

Dan m'hux għaliex il-poeżija hi inqas popolari, iżda għaliex jidher li bil-mod il-mod il-poplu qed jitghallem li fil-poeżija jista' jsib ukoll dak kollu li soltu jsib fin-novella u r-rumanz.

Wieħed mill-ahħar kotba tal-poeżija li harġu kien *Ma' Leħnek Nishar* ta' Emanuel Attard. F'dan il-ktieb, Attard johodna fi vjaġġ ta' ħsibijiet minsuġa madwar il-ħajja, kif raha tinbidel hu bejn l-1963 u l-1990. B'hekk Attard jippreżenta tiżwieqa ta' ħsibijiet, burdati, fehmiel, sitwazzjonijiet, u fuq kollox drawwiel, li jinbidlu mal-moġħdija taż-zmien ... kultant għall-aħjar, u ta' spiss għall-agħar.

Attard hu bniedem li l-poeżija twieldet go fih bħalma tarbija titwieled f'ġuf ommha. U bħalma l-omm tgħozz u tfissid biex tagħti l-imħabba kollha possibbli lit-tarbija li ġġib fid-dinja, hekk ukoll, Attard jikkultiva, iwennes u fuq kollox jgħozz il-poeżija li toħroġ mill-pinna tiegħu. Iżda b'differenza, li għalkemm bħal kull poeta iehor żgur li jhossu kburi b'dak li għandu l-hila johloq, Attard qatt ma fittex li jagħmel isem minn fuq dahar il-versi tiegħu. Hu dejjem għażel li jkompli jahdem f'għieħ il-poeżija, anki jekk maqful wara l-hitan ta' daru – u wara li jiktibha jhalliha maqfula f'kexxun.

Dan qed ngħidu għaliex thalli għal xi kitbiet li deħru 'l hawn u 'l hinn f'xi ġurnali jew rivisti, u minbarra xi pubblikazzjonijiet f'xi antoloġiji, dan hu l-ewwel ktieb ta' Emanuel Attard. Terġa' wara li qrajt il-ġabra ta' madwar 120 poeżija, hassejt li hu kellu materjal biżżejjed biex jippreżenta xoġħlijietu snin ilu.

Minkejja li t-tema tal-poeżiji fil-ktieb *Ma' Leħnek Nishar* huma mibnija dwar

il-hajja, Attard juri li ghandu hiliet u abilitajiet qawwija bizżejjed mhux biss fl-ghagna tal-ħsieb mal-ğrajjet kurrenti, mal-ħsibijiet u mat-tiğrib persunali, iżda fuq kollox jagħmel dan kollu u fl-istess waqt jibqa' marbut ma' l-elementi siewja li jagħmlu poezija tajba. Dan għaliex Attard ma jintilifx fi ħsieb sabih, lanqas ma joghxa f' aħbar qawwija li tqanqal kurzita.

Minflok Attard jibni fuq it-tematika u l-metafora il-hajja kif jaraha hu ... jġigifieri l-ġlieda tal-bniedem, aktarx haddiem, fil-kumpleksi tat-tajjeb mal-hazin, tad-dghajjef ma' dak aktar b'saħhtu. Hu dejjem iħalli spazju fejn b'xorti tajba dak li jkun isib lok fejn issir ġustizzja miegħu, xi darba, xi mkien. B'hekk Attard, minkejja li hu poeta twajjeb u kalm, xorta waħda jsib il-waqt li fih jipprotesta f' ġieh is-sewwa.

Attard għandu l-hila li fi ftit vrus johloq sitwazzjoni ċara li fiha jfisser ir-realtajiet iebesin tal-hajja, u jissuġgerixxi l-mod kif għandna nidħlulhom. Dan jagħmlu billi minbarra li jesprimi l-karattru tiegħu, jġigifieri bħala bniedem fittiex, jurina kif u għaliex bnedmin oħra bħalu ta' spiss m' għandhom xejn pożittiv x' joffru għajr hemm u nkwieta.

Attard ikompli jishaq fuq dan is-suġġett kull meta jitratta poeziji mogħnija bis-seher tal-kampanja Maltija, bl-armonija tar-raħal u l-familja Maltija li lkoll huma mlibsin bir-reliġjożità sagra li dejjem għażel li jgħożż dan il-poplu. Eżempju għal dan insibu fil-poezija *Hriġt* (p. 15):

U hemm, mal-hemda tal-ħamrija
 U ż-żiffa mellisija
 fejn jafu ż-żminijiet b' moħriet
 u rfiis il-bhima,
 smajt l-isbah melodija.

Kull meta jikteb Attard dejjem ikun mogħni bi ħsieb ċar u originali. Dan għaliex it-tbatija, il-passjoni, il-biża' mill-mewt u l-inċertezzi tal-hajja johroghom "fil-bniedem u l-hajja" li t-nejn qed ininu u jitherrew – bit-tama li jersqu lejn hajja aħjar. Il-ktieb ta' Attard għandu jqanqal nostalġija lil dawk li għexu miegħu is-snin tat-twaqqif tal-Moviment Qawmien Letterarju, u jservi għajn ta' ispirazzjoni għall-poeti żgħażaġh ta' llum.

Nota Editorjali:

Kull min jixtieq jixtri dan il-ktieb ta' Emanuel Attard, jista' jagħmel dan billi jċempel lill-awtur innifsu fuq in-numru tat-telefon 800216.